

2016-09-20

Socialdepartementet
Dnr: S2016/04302/SF

Ds. 2016:19 Jämställda pensioner?

PTK har tagit del av rapporten *Jämställda pensioner?* och lämnar synpunkter på de delar av rapporten som är av särskilt intresse för PTK. Yttrandet följer rapportens disposition.

Kap 2 Inkomstgapet för pensionärer – inkomstskillnader mellan kvinnor och män

PTK vill inledningsvis betona att tjänstepensionssystemet är könsneutralt i sin utformning och syftar inte till att utjämna konsekvenserna av löneskillnaderna på arbetsmarknaden eller på annat sätt omfördela resurser i syfte att minska pensionsgapet. PTKs uppfattning är att strukturella jämställdhetsproblem på arbetsmarknaden inte bör hanteras genom omfördelning mellan könen inom ramen för pensionssystemen. Det skulle snarast få som effekt att problemen på arbetsmarknaden legitimeras och befästs.

Rapportens analys utgår från ett fokus på pensionsavsättningarnas storlek, i synnerhet den större avsättningen över taket. ITP-planen styrs emellertid av principen att de försäkrade ska erbjudas en likartad pension i förhållande till sina respektive lönenivåer. Därutöver är den bärande idén bakom ITP att erbjuda de försäkrade ett skydd mot låg pensionsinkomst. Inom ramen för ITP 1 (premiebestämd pensionsplan) är det den totala livsinkomsten som ligger till grund för pensionskapitalet. Mot den bakgrunden motiveras i ITP-avtalet större avsättningar över taket för det första av att den allmänna pensionen inte täcker sådana inkomster. En högre avsättning kompenserar för att det är den försäkrade arbetstagaren som bär risken för detta pensionskapital. För det andra avser ITP kompensera personer som gjort sena lönekarriärer och därför behöver större avsättningar för att kompensera för färre intjänandeår.

Det är PTKs generella uppfattning att avsättningen till tjänstepension under taket behöver höjas. En höjning innebär att förhållandet mellan avsättningsnivåerna under respektive över taket minskar.

Kap 4. Tjänstepensionernas bidrag till pensionsgapet

Då rapporten ägnar mer än ett kapitel (kapitel 4 och kapitel 2) åt att diskutera tjänstepensionens utformning, finner PTK anledning att klargöra att det är arbetsmarknadens parter som förfogar över tjänstepensionssystemen. Nivåerna avseende tak och avsättningar är resultatet av parternas förhandlingar.

Tjänstepensionsavtalen är könsneutrala i sin konstruktion och syftar till att erbjuda de försäkrade en pensionsnivå som avspeglar den aktuella lönen.

De scenarier som presenteras i avsnittet är inte att betrakta som pensionsgruppens förslag utan tycks främst tjäna som illustrationer av vilka åtgärder avseende avsättningar som kan vidtas i syfte att minska pensionsgapet. Dock saknas i avsnittet en motivering av hur scenarierna utformats, d.v.s. vilka överväganden som legat till grund för valet av villkorsförändringar. Scenarierna bär stora likheter med de alternativa beräkningar av tjänstepensionens effekt på pensionsgapet som redovisas i kapitel 2. Inte heller där motiveras tydligt hur exemplen utformats. Utformningen av de hypotetiska villkorsförändringarna i kapitel 2 och 4 kan tolkas som möjliga förhandlingsresultat mellan arbetsmarknadens parter. Exemplet betoning på sänkta avsättningar är främmande för PTK:s intressen. I rapportens kapitel 6 och 7 redovisas vidare den stora effekt som i synnerhet deltidsarbete har på kvinnors pensionsinkomster och slutligen även på pensionsgapet. Även Delegationen för jämställdhet i arbetslivet anger i sitt slutbetänkande deltidsarbetet som ett särskilt angeläget område att arbeta med i syfte att höja kvinnors pensionsinkomster.¹ Att rapportens hypotetiska exempel i kapitel 2 och 4 utgår från premisser om sänkt avsättning framstår mot den bakgrunden som inkonsekvent.

¹ SOU 2015:50, s. 61 f. och 198.

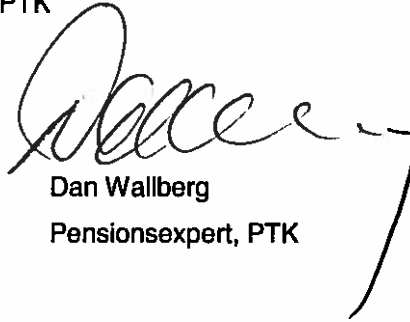
Kap. 10 Pensionsrätt för studier och barnår och hur de bidrar till jämställda pensioner

PTK avstyrker förslaget om att avskaffa pensionsrätt för studier. Eftergymnasial utbildning är till gagn för samhället och för den enskilde. På arbetsmarknaden ställs allt högre krav på utbildning och vidareutbildning i samband med strukturell omställning i företag och hela branscher på arbetsmarknaden. Pensionsrätt för studier motiveras av att den studerande kompenseras för att hen avstått från förvärvsarbete. PTK anser att sådan kompensation är positiv. I syfte att möta arbetsmarknadens ökade krav på utbildning behöver systemet med studierätter utvecklas till att omfatta en vidare innebörd av utbildning än den som berättigar till studierätt enligt dagens regelverk.

Förhandlings- och samverkansrådet PTK

Mikael Smeds
Jurist, PTK

Dan Wallberg
Pensionsexpert, PTK